Construcció industrialitzada en l'habitatge social i cooperatiu

9è Debat d'Arquitectura i Transformació Ecosocial

Dimarts 17 de novembre · 17 h

ITeC – Institut de Tecnologia de la Construcció
Carrer de Wellington, 19 (Barcelona)

Amb el suport de

Barcelona

ITeC

sostre cívic

Presentació

Des de Sostre Cívic cerquem constantment **maneres d'entendre l'arquitectura que donin resposta a les necessitats socials** i a tots els elements que envolten la forma com ens organitzem en relació amb l'habitatge i a la vida. Cada any posem el focus en una temàtica concreta i ens envoltem de persones que portin una mirada sobre la temàtica tema alineada amb els valors de la cooperativa. Així ho hem fet en temes relacionats amb les cures a persones grans, la participació o l'impacte ambiental, i enguany volem posar el focus en la construcció industrialitzada.

El tema de la xerrada d'aquest any, "**Construcció industrialitzada en l'habitatge social i cooperatiu**", està el centre del debat dels darrers anys a la ciutat a causa de l'emergència habitacional que contrasta amb la lentitud en els processos de construcció. El context residencial a Barcelona i Catalunya es troba en un punt de tensió estructural que obligarà a repensar profundament el model de producció d'habitatge en els pròxims anys. L'encariment de l'accés a l'habitatge, l'augment dels preus de construcció, el lucre dels proveïdors i de les empreses de construcció, les mancances de la indústria de materials de construcció, l'encariment de l'energia i la limitació del sòl disponible, configuren un escenari complex on les inèrcies del "mercat" no sembla que puguin oferir solucions. La construcció industrialitzada en l'habitatge social i cooperatiu pot ser una eina que doni resposta a aquest repte d'emergència habitacional de Barcelona, des d'una perspectiva assequible i fonamentada en l'economia social

En aquest context, **la cooperativa Sostre Cívic està incorporant sistemes de construcció industrialitzada** com a eina per accelerar la producció d'habitatge i transformar no només el resultat arquitectònic sinó el procés urbà de producció d'habitatge, alhora que facilita la presa de decisions de les usuàries que hi aniran a viure.

Volem reflexionar sobre la producció d'habitatge i sobre el model d'indústria d'habitatge que tenim, com també de l'arquitectura que produïm derivada també de com construïm, dels sistemes constructius dels processos d'obra que seguim. Volem avaluar de manera sistemàtica la reducció dels terminis d'execució que pot comportar la incorporació de sistemes de construcció industrialitzada en promocions d'habitatge cooperatiu en règim d'HPO, analitzant com aquesta disminució de temps incideix en l'accés més àgil a l'habitatge i en la reducció d'afectacions sobre l'entorn urbà durant la fase d'obra. Alhora, i en el marc de gestió democràtica i participativa de l'habitatge cooperatiu, volem reflexionar sobre la relació entre aquests sistemes constructius, en el seu temps de producció i execució amb els processos de participació de les persones sòcies en el disseny dels habitatges. Ens interessa en particular, explorar com la definició anticipada, la claredat de solucions tècniques i la reducció d'imprevistos d'obra poden facilitar processos col·lectius de decisió més informats, estables i coherents amb el model de governança cooperativa.

També pensem que **és interessant plantejar la construcció industrialitzada com a eina política**, que permet generar indústria pròpia, accelerar la provisió d'habitatge

assequible, reduir molèsties i impactes sobre l'entorn urbà durant l'obra, contribuir als objectius climàtics i facilitar models reproduïbles de producció d'habitatge social.

A més, aquest debat s'emmarca en un any que l'entitat està produint i gestionant edificis construïts amb sistemes industrialitzats.

Com cada any, cerquem persones o entitats referents en el tema de debat per **conèixer noves propostes en matèria de construcció industrialitzada en habitatge social, iniciatives d'arreu sobre polítiques de producció d'habitatge fonamentades en la prefabricació, per aprendre dels seus encerts i errors, així com dels reptes als quals ens enfrontem.**

En aquest context, ens sorgeixen algunes preguntes que poden estar en el debat:

- Quin ha de ser el paper de l'arquitectura i dels arquitectes en el disseny d'habitatges en un entorn d'elements prefabricats que defineixen en bona part les dimensions dels espais, les dimensions dels elements, la forma i proporcions de les façanes, etc.? Què hauríem d'estandarditzar per poder construir més i més ràpid sense uniformitzar l'habitatge ni empobrir-ne la qualitat arquitectònica?
- Els sistemes industrialitzats exigeixen prendre moltes decisions abans de començar l'obra. Això limita la participació de les futures habitants o, al contrari, pot fer-la més clara i efectiva? Com ha de canviar el procés participatiu quan les decisions arquitectòniques s'han de prendre molt abans?
- Podem continuar produint habitatge social o cooperatiu amb els mateixos sistemes, agents i processos amb què produïm habitatge de mercat?
- La construcció industrialitzada és només una innovació constructiva o pot esdevenir una política de producció d'habitatge? Què podem aprendre dels països o ciutats que han industrialitzat una part important de la producció d'habitatge social? I quins errors no hauríem de repetir?
- Els avantatges de la industrialització depenen fortament de l'escala i de la continuïtat de la demanda. Pot funcionar si les administracions continuen promovent edificis de manera discontínua i projecte a projecte?
- Si l'habitatge és un bé essencial, té sentit que la capacitat de construir-lo depengui exclusivament d'empreses orientades a maximitzar el retorn econòmic? Pot l'economia social construir una capacitat industrial pròpia per produir habitatge? Quines parts de la cadena de producció de l'habitatge seria estratègic que quedessin en mans de l'economia social o del sector públic?
- Quan industrialitzem, on es genera realment l'estalvi: en hores de treball, terminis, materials, finançament, reducció d'imprevistos o economies d'escala? I, sobretot, qui captura aquest estalvi: el fabricant, la constructora, el promotor o les persones que accedeixen a l'habitatge?
- Quin és el rol que han de jugar les arquitectes en relació amb aquest nou paradigma? Ha de ser un agent més, una catalitzadora d'informació, una directora, una acompanyant, potser una impulsora...?

... I moltes qüestions més que esperem que neixin durant la jornada!

Ponents

- **Diego Carrillo** és arquitecte i soci de Celobert, cooperativa d'arquitectura, enginyeria i urbanisme. Especialitzat en arquitectura ecològica, bioconstrucció i habitatge passiu, treballa en projectes d'habitatge cooperatiu i d'autopromoció col·lectiva. Presentarà La Llaó, un projecte de Sostre Cívic de 25 habitatges en cessió d'ús sobre sòl municipal a Lleida, amb espais compartits i habitatges flexibles. El projecte incorpora Hybrid Wall, un sistema industrialitzat d'Hormipresa que combina fusta estructural, aïllament i formigó prefabricat. Aquesta experiència pilot per a Hormipresa i Sostre Cívic permetrà compartir els aprenentatges d'aplicar un nou sistema constructiu a l'habitatge cooperatiu i explorar la relació entre estandardització, flexibilitat dels espais i vida comunitària.

- **Laura LLuch** és arquitecte i sòcia fundadora de la cooperativa LaCol Arquitectes, fundat a Barcelona el 2014. El seu treball té un enfocament centrat en la construcció d'infraestructures comunitàries per a la sostenibilitat de la vida, mitjançant l'arquitectura, el cooperativisme i la participació. Presentarà diversos projectes residencials construïts amb elements prefabricats, entre ells el projecte de SC La Bertrana a Manresa. A partir d'aquestes experiències, compartirà els aprenentatges de l'aplicació de la insdustrialització a l'habitatge social, especialment pel que fa a la flexibilitat dels espais.

- **Clara Muñoz** és directora de la Fundació SALAS i actualment vicepresidenta de COHABITAC. És llicenciada en Ciències Físiques i disposa d'un màster en Project Management en Edificació i Urbanisme. La fundació Salas, amb més de vint anys d'experiència en el sector de l'habitatge social, ha impulsat projectes de construcció industrialitzada, habitatges flexibles i millora dels processos de producció. Aportarà al debat la perspectiva de la promoció i l'experiència d'incorporar sistemes industrialitzats al desenvolupament d'habitatges socials.

Introducció al debat:
Ferran Bermejo
Director tècnic de l'ITeC — Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya.

Moderació i dinamització del debat:
Julieta Duran
Coordinadora de projectes - Àrea d'Arquitectura Obra i Manteniment de Sostre Cívic.

Metodologia

Exposició teòrica en forma de breus ponències de 15 minuts aproximadament, amb un debat posterior obert al públic en format de taula rodona.

Destinatàries

La sessió és **gratuïta** i és dirigida a personal tècnic de l'àmbit de l'arquitectura i les ciències socials, com també a professionals dels serveis socials i a membres d'entitats compromeses amb el dret a l'habitatge, especialment aquelles que estan implicades en l'àmbit cooperatiu i de l'ESS.

Informació i inscripcions

Per formalitzar la teva inscripció, has d'omplir aquest formulari.

A on?
ITeC – Institut de Tecnologia de la Construcció
c. Wellington, 19. Barcelona.
Enllaç al Google Maps

Quan?
Dimarts 17 de novembre
De 17 h a 19 h
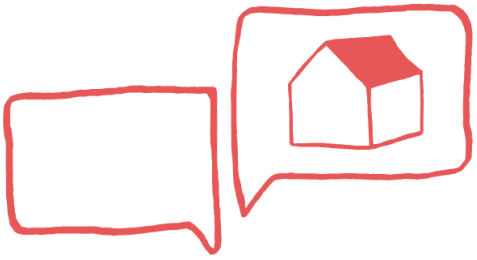
Inscripcions:
FORMULARI